

O'QITUVCHILARDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA KREATIVLIKNI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Sattorova Dilshoda Djavliyevna

Termiz davlat pedagogika instituti

Pedagogika kafedrası katta o'qituvchisi

sattorovadilshoda163@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim samaradorligini oshirish, mutaxassislarining kasbiy kompetentlik darajasini rivojlantirish, rahbar va pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga yo'naltirish, oliy ta'lim muassasalaridagi o'quv jarayoniga innovatsion ta'lim va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini tatbiq etish, ilg'or xorijiy tajribalarni o'zlashtirish va maqsadli yo'naltirish oliy ta'lim tizimini modernizatsiyalashdagi dolzarb vazifalar sifatida belgilanishi, oliy ta'lim muassasalaridagi o'quv-uslubiy faoliyat mazmunini takomillashtirish, o'qitishning innovatsion shakl va metodlari, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini amaliyotga keng joriy etish zaruratini shakllantirishi haqida yoritilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim-tarbiya, axborot-kommunikatsiya, pedagogik texnologiya, kreativlik sifati, innovatsion shakl va metodlar, takomillashtirish

Аннотация: В статье определены актуальные задачи модернизации системы высшего образования: повышение эффективности образования, развитие уровня профессиональной компетентности специалистов, ориентация управленческих и педагогических кадров на инновационную деятельность, внедрение инновационных образовательных и информационно-коммуникационных технологий в учебный процесс в высших учебных заведениях, освоение и использование передового зарубежного опыта. В статье рассматривается необходимость совершенствования содержания учебно-методической деятельности в высших учебных заведениях, инновационных форм и методов обучения, а также широкого внедрения в практику современных информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: Образование, информация и коммуникация, педагогические технологии, качество творчества, инновационные формы и методы, совершенствование

Abstract: This article identifies the urgent tasks of modernizing the higher education system as increasing the efficiency of education, developing the level of professional competence of specialists, directing managerial and pedagogical personnel to innovative activities, introducing innovative educational and information and communication technologies into the educational process in higher educational

institutions, and mastering and targeting advanced foreign experiences. The article discusses the need to improve the content of educational and methodological activities in higher educational institutions, innovative forms and methods of teaching, and the widespread introduction of modern information and communication technologies into practice.

Keywords: *Education, information and communication, pedagogical technology, quality of creativity, innovative forms and methods, improvement*

Jahondagi globallashtirish va ta'limning integratsiyalashuvi jarayonlarida o'qituvchilarning kasbga tayyorgarligini rivojlantirish masalasi dolzarb vazifalardan biri sifatida belgilanmoqda. O'zbekistonda ta'lim tizimini sifat darajasini oshirish, xalqaro standartlar asosida malakali mutaxassislar tayyorlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, har bir ta'lim muassasasida o'quv jarayoniga xalqaro ta'lim standartlariga asoslangan ilg'or pedagogik texnologiyalar, o'quv dasturlari va o'quv-uslubiy materiallarini keng joriy qilish, talabalar, ilmiy-pedagog kadrlarni zamonaviy kasbiy bilimlari va kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish masalalari ta'lim tizimini tubdan takomillashtirishning asosiy vazifalari sifatida belgilandi. Bugungi kunda jahonda ta'limga kreativ yondashuv asosida bitiruvchilarning raqobatbardoshligini oshirish, bo'lajak pedagog kadrlarning kreativ sifatlarini rivojlantirish orqali ijodiy ta'lim jarayonini loyhashtirishning zamonaviy metodik ta'minotini yaratish lozim. Bo'lajak pedagoglarda kasbiy faoliyat sohalariga yo'naltirilgan kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish, shuningdek oliy ta'limning ta'lim sifatini ta'minlash jarayonidagi ijtimoiy rolini oshirish masalalari dolzarb yo'nalishlardan biri sifatida tadqiq etilmoqda. Ana shu nuqtai-nazardan ilg'or xorijiy tajribalar asosida zamonaviy ta'lim mazmunini modernizatsiyalash, innovatsion ta'lim muhitini shakllantirish, interfaol o'qitish metodlari va texnologiyalarini amaliyotga keng tatbiq etish asosida bo'lajak pedagoglarda kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlarini yanada takomillashtirish muhim o'rin tutadi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'qituvchining roli keskin o'zgarib bormoqda. Bugungi kunda bilim beruvchi emas, balki o'quvchini mustaqil fikrlashga, innovatsion yondashuv asosida muammolarni hal qilishga o'rgatadigan, yangilik yaratishga ilhomlantiradigan mutaxassisga ehtiyoj ortib bormoqda. Shu boisdan o'qituvchilarda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash va kreativlikni rivojlantirish eng muhim masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

Mamlakatimiz o'quvchilarni yetuklik darajasiga ko'tarishda intilish, ma'naviyat sarchashmalaridan baxramand etish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarimizga sodiq qilib tarbiyalash, istiqbolning talabidir. Buning uchun o'qituvchining o'zi ham pedagogik mahoratga ega bo'lishi, yuksak insoniy fazilatlarni o'zida mujassam etmog'i zarur.

O'quvchilar yangi bilimlarni kreativ yondashishlar asosida mustaqil o'zlashtiradilar. Ta'lim jarayoni qatnashchilari kichik guruhlarga bo'lingan holda individual ishlashadi. O'quv topshiriqlari alohida bir o'quvchiga emas, balki kichik guruhning barcha a'zolariga beriladi. Bu esa o'quvchilarda yaxlit jamoa tuyg'usini shakllantiradi va ularning tashabbuskorligini orttiradi.

Ta'lim tizimining har bir bo'g'inida o'qituvchi o'z kasbiy salohiyatini doimiy rivojlantirib borishi, yangi texnologiyalarni egallashi va yangicha yondashuvlarni o'z amaliyotiga tatbiq etishi kerak. Bu esa faqatgina kasbiy malaka bilan emas, balki ijodiy fikrlash va tashabbuskorlik bilan ham chambarchas bog'liqdir.

Kreativlik — bu o'quv jarayonini samarali tashkil etish, ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy uslub va vositalar majmuasidir.

Kreativlikni rivojlantirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanishga quyidagilar kiradi:

- AKT (axborot-kommunikatsiya texnologiyalari) asosida ta'lim;
- Interaktiv o'qitish metodlari (klaster, aqli savol-javob, "aqliy hujum");
- Blended learning– an'anaviy va raqamli o'qitishning uyg'unligi;
- Gamifikatsiya (o'yinlashtirish) – o'qitish jarayoniga o'yin elementlarini kiritish;
- Muammoli o'qitish– muammoni tahlil qilish va yechim topishga yo'naltirilgan yondashuv;

Teskari dars (Flipped Classroom)– darsni oldindan mustaqil o'rganib kelish va sinfda amaliyotga e'tibor qaratish.

Bu texnologiyalar o'quvchining bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, faol ishtirokini ta'minlaydi va natijada sifatli ta'limga erishiladi.

O'qituvchida kreativlikni shakllantirish va rivojlantirish

Kreativlik – bu yangicha fikrlash, mavjud muammolarga noodatiy yechim topa olish, yangilik yaratish qobiliyatidir. O'qituvchi ijodkor bo'lmasa, u o'quvchida kreativ tafakkurni rivojlantira olmaydi. Shuning uchun o'qituvchining o'zi avvalo quyidagi jihatlar bo'yicha rivojlanishi lozim:

Kasbiy refleksiya – o'z darslarini tahlil qilish, yutuq va kamchiliklarini aniqlash;

Doimiy o'qib-o'rganish – ilmiy maqolalar, yangi metodikalar, innovatsion tajribalarni kuzatib borish;

Ijodiy muhitda faoliyat yuritish – hamkasblar bilan metodik almashinuvlar o'tkazish;

O'z ustida ishlash– darsga yangicha yondashuvlar kiritish, didaktik materiallar yaratish.

Kreativ o'qituvchi o'z fanini jonli va qiziqarli tarzda o'rgatadi, o'quvchini ta'lim jarayonining markaziga olib chiqadi. Bunday pedagoglar zamonaviy dunyo talablari asosida o'quvchining shaxsiy rivojlanishiga turtki beradi.

Rivojlantirish usullari

O'qituvchilarda innovatsion pedagogika va kreativlikni rivojlantirish uchun quyidagi usullarni qo'llash mumkin:

Malaka oshirish kurslari: amaliy mashg'ulotlarga asoslangan, zamonaviy metodikalar o'rgatiladigan kurslar;

Pedagogik seminar va treninglar: tajriba almashish, yangiliklar bilan tanishish imkonini beradi;

Metodik birlashmalar faoliyatini jonlantirish: o'zaro dars tahlillari, ochiq darslar, metodik tavsiyalar almashish;

Onlayn platformalar orqali o'z-o'zini rivojlantirish (Coursera, EdX, YouTube pedagogik bloglar va b.);

Motivatsion muhit yaratish: o'qituvchilarning tashabbuskorligi va innovatsiyalar kiritishini rag'batlantirish.

Xulosa qilib aytganda, kreativ shaxsning shakllanishini amalga oshirilgan ijodiy faoliyat va olingan ijodiy natijalarga mos keladigan shaxsning shakllanishi va rivojlanishi deb ta'riflash mumkin. Ushbu jarayonning sur'ati va traektoriyasi biologik va ijtimoiy omillar, shaxsning o'z faoliyati va uning ijodiy fazilatlari, shuningdek, sharoitlar, hayotiy voqealar va kasbiy jihatdan aniqlangan omillar bilan belgilanadi.

Kreativ shaxsni shakllantirish va kreativ ta'lim o'rtasida chambarchas bog'liqlik mavjud. Bu insonning kasbiy va ijodiy faoliyatining erishilgan darajalariga bog'liqligini anglatadi.

O'qituvchining pedagogik faoliyatida innovatsion texnologiyalarni qo'llash va kreativ yondashuvlarni tatbiq etish – ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim omilidir. Har bir o'qituvchi o'z ustida izchil ishlashi, o'z tajribasini boyitib borishi va yangiliklardan xabardor bo'lishi zamonaviy ta'limning asosiy talabi bo'lib qolmoqda. Innovatsion va kreativ o'qituvchi – bu kelajak jamiyatini shakllantiruvchi eng muhim shaxsdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.SH.M.Mirziyoyev O'zbekiston Respublikasining Prezidenti 2020 yil 24 yanvardagi Oliy majlisga murojaatnomasi Toshkent – "O'zbekiston"–2019 10–bet

2.Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. –Toshkent.: "O'zbekiston" nashriyoti, 2017. –273 b.

3."Innovatsion ta'lim texnologiyalari va pedagogik kompetentlik" moduli bo'yicha O'MM / Tuz.: Ucmunboeva M.H. va b. –T.: TDPU, 2016. – 239 b.

4.Azizxodjaeva N.N. O'quv jarayonining samaradorligini oshirishda pedagogik texnologiyalar. O'qituvchilar uchun metodik qo'llanma. –Toshkent, 2007 y. – 48 b.

5.Ximmataliev D. O. Kasbiy faoliyatga tayyorgarlikni diagnostika qilishda pedagogik va texnik bilimlar integrasiyasi. Monografiya. –T.: "O'zbekiston" nashriyoti. 2020. – 130 b.

6. Sattorova, D. (2023). USE OF COMPUTER PROGRAMS IN PHYSICS LESSONS. Akademicheskie issledovaniya v sovremennoy nauke, 2(6), 64-69.

7. Dilshoda Sattorova Djavliyevna. (2022). USE OF IDEAS AND VIEWS OF OUR PAST SYMPTOMS IN TaYE APPLICATION OF NEW PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN TaYE EDUCATIONAL PROCESS. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(3), 91–95. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/QAG8B>

8. Sattorova Dilshoda Djavliyevna. (2022). PRACTICAL USE OF INNOVATIVE KNOWLEDGE DEVELOPED IN TRAINING COURSES. European Scholar Journal, 3(6), 129-132. Retrieved from <https://scholarzest.com/index.php/esj/article/view/2407>